

Alte Drucke

**Dauidis Chytræi In Historiam Iosvæ, Ivdicvm, Rvth, in
Prophetas & Psalmos aliquot; & Sententias Syracidæ**

Chyträus, David

Lipsiae, 1592

VD16 C 2504 T. II

Caput primum.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests please contact the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-148122](http://urn.nbn.de:gbv:ha33-1-148122)

latur, ne propter euersionem Ierosolymæ à Chaldaïs imminentem, profus de promissionibus Dei & aduentu Christi desperent. PROPHETA. אָנֹכִי אֶלְيָהוּ וְאַתָּה כִּי-כִי à נָבָעַ venit, prædicens ventura, non minus certò quàm quo culis nostris coram geri videmus, euentura. Latinè VATES, qui fatum, id est, decretum diuinum effatur, à fando seu loquendo, vt Græcis τοῦ οὐρανοῦ à verbo φημι, quod est fari, tertia persona, vt à prima præteriti passiu, Fama à fando. De vocatione, officio & doctrina prophetarum, in proœmio dixi.

Caput primum.

Squequo Domine clambabo, & non exaudies? vociferabor ad te vim patiens & non saluabis? quare ostendisti mihi iniquitatem & laborem, videre prædam & iniustitiam contra me. Quare respicis contemptores, & taces concilante impio iustiorem se? Et facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducem? & factum est iudicium & contradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex: & non peruenit usq; ad finem iudicium: quia impius præuat aduersus iustum, propterea egreditur iudicium peruersum.

cipio reddidit, vim patiens. Semper autem passio iusta est, & peccatis nostris coram D E O debita: etiam si actio iniusta est. υπὲν οἰκουλαρίς, ιuuabis, opem & salutem feres, liberabis. à verbo γει: unde nomen I E S U S, opitulator, seruator, saluator. Sinis me videre. γει μὲν culm culpæ & poenæ, propriè concupiscentiam significat, seu corruptionem peruersitatem & maliciam humanæ naturæ, per concupiscentiam primorum parentum in reliquum genus humanum inuectam: & poenas ac calamitates inde emanantes. πεντηση δὲ κακῶν παιτῶν ὀπιθύμια ἐστι. Nostra versio plurimq; iniquitatem reddidit. Deinde per Metalepsin formæ seu abstraci pro-

QVERELA,

Iniusti & impij florent: & oppressi, ardentibus votis ad Deum clamantes, non statim liberantur, propter sex causas, in explicatione argumenti, deprecatione non exaudita, puto ante recitatas.

Primi versus querela, quinq; insignibus figuris exornata est. 1. Exclamatione, 2. Apostropha ad D E V M ipsius oratione conuersa. 3. Interrogatione. 4. Antithesis seu correlatiuorum oppositione. 5. Expolitione eandem sententiam in utroq; membro minus verbis repetente. Quonos D E V M clamantem ad nos suo verbo, Agite penitentiam, credite euangelio & nolite amplius peccare, non auditis, τὸν Ημέν Hemes, iniuria violenter illata, deest prepositio, ne per vel propter iniuriam, ut interpres noster perspicue parti-

conat-

concreto, Homines iniquos, tyrannos, iniuste pro libidine alios opprimentes, &c. Λαβη labor & dolor, vt Græcis πόνος πόνων Φέρεται, dolor dolori dolorem adfert. miseria miseriae miseriam parit. πράδη, vastitatem, prædones, raptore, tyrannos, per fas & nefas in aliorum bona grassantes, & vastitatem efficientes, vt Turci à vastando nomen habere existimantur. επειδη eadem vox, quam supra vertit, vim patiens. Sequentes duo versus, non extant hoc loco in Ebræo, sed ex fine capitum, proper sententiæ similitudinem huc transcripti sunt. Ut in mari pisces minores à maioribus beluis deuorantur, vel ab hominibus hamo aut reti capiuntur, nemine eos defendantem aut tuente: Ita inter homines tyranni & alij potentes & scelerati impune grassantur. επειδη lis, rixa. προ contentio amarulenta. οὐδὲ à νέα leuare, eleuare, suscipere, sustinere. Hader vnd Zancz hat über hand. nulla iustitia, nulla mutua benevolentia & dilectionis proximi ratio habetur, sed omnia plena rixis, odijs, contentionibus amarulentis, priuatis & forensibus feruent. à verbo νέα leuabit, suscipiet, sustinebit, cuius latissime patet significatio. Santes vertit, Est qui litem & contentionem (contra me) suscipiat.

Lacerata est lex. Leges similes sint telis aranearum, quas potentiores velut vespa perrumpunt & lacerant. vel simpliciter, infirmatur, debilitatur LEX DEI, contemnitur & multipliciter violatur, homines securi laxant frenos omnibus cupiditatibus & sceleribus, perinde ac si nulla esset LEX puniens contumaces. ησαν futurum pro præsenti à verbo ησι infinitum, debile fuit. Eadem phrasι vtitur, Paulus Rom. 8. Cūm impossibile esset legi (tollere peccatum & mortem, & iustificare homines) eō quod infirmabatur (non siebat, non seruabatur) per carnem: misit Deus filium suum, &c. sic usurpatur Ierem. 31. 36. Non peruenit ad finem iudicium) litigies in iudiciis non finiuntur, sed protelantur in infinitum, sicut controuerse in iudicium quoddam delatæ raro deciduntur viuentibus illis, qui primum litem inchoarunt, sed plerunq; filij aut nepotes primū sententiam definitiā pronunciari audiunt. Deinde non minor difficultas est in executione rei iudicatae, & causidicorum ac rabularum quorundam præcipua ars est litesprorogare, vt diu pecunia clientes emulgere possint. vel simpliciter ησαν νέα non egreditur in finē, non habet successus, nō vincit iusta causa, sed ab iniustis potentioribus opprimitur. Ideo politicum etiam præceptum Christi sapientiss. est. Matth. 5. Si quis vult tecum in iudicio contendere & tunicam tibi erectam reddere recusat, nisi in iudicium cum voces, & per iudicem cogas reddere, dimittas ei etiam pallium. Nam pij in hoc mundo impiorum magistratum & iudicū odijs, iniurijs & persecutionibus obnoxij, habeant patientiam & de suo iure cedere ac iniuriam accipere & iniuper gratias agere malint, quām in iudicio litigare, vbi nec defendantur à iudicibus, sed magis premantur, & decuplo maius damnum & ignominiam reportent. præterim si cum potentiore litigandum sit. Αφεων εἰ τοι εἴδη πρὸς αρέσκοντας αὐτούς Φέρεται Νίκης τε σέργεται, πρὸς τὸ αὐχετινὸν ἀλγεα πράγμα. Ideo εἰ τοι Φύγειν μη ζητεῖ δικίων. Significat autem προς actionis vel rei victoriā, superioritatem, finem, quia cum res vel actio ad summum peruenit, tum finem suum assecuta est. προς ad victoriā, in finem, 1. Corinth. 15. Absorpta est mors in victoriā, q. d. Christus resurgens absorpsit mortem. Vicit vicit & triumphator. In titulis Psalmorum επειδη Lamnazeah vertunt in finem seu victoriā, seu ad vincendum, scilicet voce altiore ca-

nendi vel præcinendi. * Cingit, circumuenit, opprimit, conculet iustum, vt Baptista Herodes, Paulum Nero & plerosq; martyres, scelerati tyranni interficiunt. e Iudices iniuste iudicant. Haec tenus causam oneris seu poenarum horribilium, quas populo denunciat, paucis quidem, sed *εὐΦαντιαλάτους* verbis propheta exposuit. Nunc effectus seu poenas horribiles, quibus impietatem & scelera populi per Chaldaeos Deus vindicabit, tragicè commemorat ac primùm attentionem auditorum & lectorum citat.

* Aspice in gentibus & vide, & admiramini, & obstupefcite: quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cum narrabitur.

Quia ecce ego * suscitabo Chaldaeos, gentem amaram & velocem, ambulantem super latitudinem terræ, vt possideat tabernacula non sua. Horibilis & terribilis: ex * semetipsa iudicium & onus eius egredietur.

* Ego sum D e s fortis zelotes, puniens iniquitatem. Non casu fortuito poenæ accident, nec proprio tantum consilio rex Chaldaeus vos 25 duces, sed me voluntatem eius excitante.

* Chaldaeos, quorum metropolis est Babylon, ad Euphratrem sita, cum longitudo 79. lat. 35. distans ab urbe Ierosolyma 170. miliaria germanica, quantum fere inter uallum, Constantinopolin Turcicæ gentis amara & velocis, perambulantis latitudinem terræ, vt possideat habitacula non in horibilis & terribilis, sedem regiam, ab Vngariae urbe Buda dirimit. ac eodem fere spacio Moscouia gentis Russicæ hoc tempore metropolis, cum long. 66. lat. 56. a Liuonia finibus disuncta est, Ebraicæ 二, 七, 七 valvatores.

Tota autem hæc pars concionis Abacuc de gente Chaldaea amara & veloce, illustrior erit, si nostræ ætans historias similes, Turcicæ gentis in Vngaria & vicinis regionibus, aut Moschicæ gentis in Liuonia graues conferemus.

* Propria potentia seu pro sua libidine iudicabit & opprimet, & agit omnia. vel, ab ipso ius & iuris executio egredietur. Significat autem vor *εὐθύνω*, quam onus hoc loco interpres reddidit, propriæ eleuationem a *νέγ* leuauit. Ideo dignitatem, excellentiam & maiestatem Imperij Vatablus interpretatur, quæ non alterius, sed propria virtute & potentia nitetur.

* Leuiores pardis equi eius, & velociores lupis vespertinis, & diffundentur equites eius: e-

* Puniam vos horribili & stupendo excidio per gentes Chaldaeas, quia prætextu religiosis, populi D e s & polime vestræ magnis miraculis constitutæ & defensæ, vos in ceteris gentibus antefertis: & tamen non minus quam illæ, securi & impii & omnibus sceleribus polluti estis.

Paulus Actor. 13. interpretationem LXX. sequitur, & sententiam in genere ad omnia miranda opera D e s accommodat, inter quæ unum expcipiuis & maximis est Resuictio Christi ex morte.

Hypotyposis seu imago exercitus Chaldaici, ita verbus expressa & iconibus illustrata, ut oculis subiecta cerni videatur.

quies

quites namque eius de longe venient, volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad prædam venient, facies eorum ventus vrens : & congregabit, quasi arenam, captitatem.

^x Equi leuiores pardis, vt Russici & Turcici equi. Est autem ῥω^τ παρδαλίς seu Panthera bestia, canis venatici magnitudine, facie felis, tota maculosa sicut tigris, sagax, animosa, & celeritate insigni prædita, nec vi sed vino sopita capitur. Oppianus lib. 4. παρδαλίς. Marcm, pardum, foeminam pardalin vocant. Plinius in armo illius similem Lunæ maculam crescentem in orbes & cauam par modo cornua esse tradit lib. 8. cap. 17.

^y Acutiores seu mordaciores lupis famelicis vespere in prædam irruentibus.

^z Ventus Orientalis, impetuosus & vrens quod in his etiam locis hyberna in primis tempestate experimur.

Captiuos velut arenam congregabat. Ut innumerabilis multitudo hominum captiuorum proximis annis à Turcis ex Ungaria, à Moschis ex Laponia congregata & in procul diffitas regiones, Tattaris, Asiaticis, Aegypti vendita & abducta est.

Et ipse de regibus triumphabit, & tyranni ridiculi eius erunt: ipse super munitionem ridebit, & comportabit agerem, & capiet eam. Tunc mutabitur spiritus & pertransibit, & corruet: hæc est fortitudo cuius Dei sui.

militibus deditum, & alios eius prouinciæ ordinis Dominos, pro ridiculo habuit.

Vt munitissimæ vrbes, in multis Europæ, Asiæ & Africæ partibus, à Turcis occupatae. Carolus V. Imp. in bello Germanico, arces ducis VViterbergensis, Landgrauij, Saxonis, quæ inexpugnabiles fore existimabantur, & ciuitates Imperij potentissimas, velut per lusum & iocum, certe sine tede & sanguine, plerasque sibi deditas occupauit. Salmanassar Samariam: Nabogd. Hierosolymam: Alexander Tyrum: Cyrus Sardes & Babylönen comportato aggere ceperunt.

⁴ in successibus secundis effertur animo & fiet superbus.

⁵ πειρα delinquet, abominabilis, θειλυπτὸς fiet.

Erit blasphemus, dicet hanc fortitudinem, τοῦ virtutem seu potentiam suam, Dei sui esse. tribuet Deastro, Belo vel Nebo, vel proprie sapientiae & industria, victorias suas, quas soli vero Deo vendicare debebat. Dan. 4. Hæc est illa Babylon, quam EGO ædificaui. Agnoscere enim debebat, sibi ab æterno & præpotente Deo, regnum & successus felices dari, vt ad Nabugdonosorum Daniel inquit: Dominus dat & auferit regna.

54

Nunquid non tu à principio Domine Deus meus, sancte meus, & non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum; & fortem ut corriperes fundasti eum.

erit in oculis meis Nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabugdonosor regis Babylonis serui mei: insuper & bestias agri dedit, ut seruant illi, &c.

tu perfecte bonus, purus & iustus es, & solus me sanctificas, & stum ac tibi placentem efficis.

tu immortalis & aeternus Deus es, vel, nos non moriemur, non finitus à Nabugdonosore ecclesia tua & haec politia extinguetur. Oron aeternae & sancte Dei vestre, ne finas nos mori, ne finas nos radiciter extirpi & deleri hanc sedem ecclesiae tuae. Conserua hanc politiam usque ad Mense aduentum, ut sit hospitium nascentis & schola docentis Christi.

ut nos castigaret, non ut funditus deleret. Ierem. 10. Corripere Domine in iudicio (*Παιώνες*) non in furore tuo (summi iuris acerbitate) ne ad nihilum redigas me. 1. Corinth. 10. Cum iudicamur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Haec causae efficientes & finales: rumnarum & calamitatum, quod videlicet non à tyramnis tantum, sed a deo ipso paterna benevolentia, & consilio, nostrae utilitatis & salutis causa cœguntur, assidue nobis in conspectu & ob oculos versentur.

Mundi sunt oculi tui, ne videas malum & respicere ad ini-quitatem non poteris. quare non respicis super iniqua & taces deuorante impio iustio-re sc.

recitati. Norma iustitiae & prouidentiae Dei est, præcipere, amare, & tu iusta, & odire ac punire scelerata: iustos præmijs afficere, iniustos puniri. Exod. 20. Ego sum Dominus fortis zelotes puniens peccatum: *εἰπε θεός εὐδικος τρυπα*. Cernit Deus vestrum omnia vindex. *Μήσοι,* Sed in hac vita impiorum & sceleratium florent, pijs vero & sancti ab improbis opprimuntur & interficiuntur ut Abel a Lycaone, Infantes ab Herode, Petrus & Paulus a Nerone trucidantur. & hic populus Iudaicus, in quo multi pijs & verae ecclesiæ membra sunt, Daniel & alij, ab impio idolatria rege Chilæorum vieti & capti abducuntur. Ergo Deus non aspicit oculis mortalia iustis, vel haec rerum humanarum confusiones prouidentia diuina non gubernantur, sed ex eo & fortuito casu omnia in rebus humanis sursum ad eorum voluntur, sicut pisces in mari temere vagantur, & minores a maioribus, lupis, balenis & alijs pro libidine deuorantur. Cum his dubitacionibus fides piorum etiam & sanctorum subinde grauiter conficitur. Re-spon-

s ab aeterno tu solus es verus & aeternus Deus, non re-cens natus & factus, ut Babyloni-orum Belus seu Baal seu Ne-bo. Tu constituis & distribuis regna mundi, & das salutem, seu felices successus ac victori-as regibus. Ierem. 27. Ego feci terram, & dedi eam cui placu-

erit in oculis meis Nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabugdonosor regis Babylonis serui mei: insuper & bestias agri dedit, ut seruant illi, &c.

tu perfecte bonus, purus & iustus es, & solus me sanctificas, & stum ac tibi placentem efficis.

tu immortalis & aeternus Deus es, vel, nos non moriemur, non finitus à Nabugdonosore ecclesia tua & haec politia extinguetur. Oron aeternae & sancte Dei vestre, ne finas nos mori, ne finas nos radiciter extirpi & deleri hanc sedem ecclesiae tuae. Conserua hanc politiam usque ad Mense aduentum, ut sit hospitium nascentis & schola docentis Christi.

ut nos castigaret, non ut funditus deleret. Ierem. 10. Corripere Domine in iudicio (*Παιώνες*) non in furore tuo (summi iuris acerbitate) ne ad nihilum redigas me. 1. Corinth. 10. Cum iudicamur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Haec causae efficientes & finales: rumnarum & calamitatum, quod videlicet non à tyramnis tantum, sed a deo ipso paterna benevolentia, & consilio, nostrae utilitatis & salutis causa cœguntur, assidue nobis in conspectu & ob oculos versentur.

Non Deus volens ini-
tatem tu es. Deus noster fide-
lis, absqueulla iniunctate-
ris & iustus, Deut. 32. Oui
Domini super iustos, Psal. 34.
Aspiciunt oculis superi mon-
lia iustis.

Est autem haec MAIOR Syl-
logisini, de prouidentia, ini-
miciis & iustis, deus & iustus, Deut. 32. Oui
Domini super iustos, Psal. 34.
Aspiciunt oculis superi mon-
lia iustis.

Ergo Deus non aspicit oculis mortalia iustis, vel haec rerum humanarum confusiones prouidentia diuina non gubernantur, sed ex eo & fortuito casu omnia in rebus humanis sursum ad eorum voluntur, sicut pisces in mari temere vagantur, & minores a maioribus, lupis, balenis & alijs pro libidine deuorantur. Cum his dubitacionibus fides piorum etiam & sanctorum subinde grauiter conficitur. Re-spon-

spondebit autem secundo & tertio capite Propheta noster, sicut initio summa explicationis recitauimus. Nunc in Minoris explicatione seu querela, de impiorum, nominatum Chaldaeorum seu Babyloniorum felicitate & tyrranide in omnes pios & impios pariter sine ullo discrimine grassante usque ad finem capitinis commoratur. בָּגְדִים Bogdim, propriè excurrentes, qui extra metas iusti & recti, lege D e i nobis circundatas, cum aliorum iniuria & damno euagantur, Praeuaricatores.

Et facis homines quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem. Totum in hamo subleuauit, traxit illud in sagena sua, & congregauit in rete suum. Super hoc laetabitur & exultabit, propterea immolabit sagenæ suæ & sacrificabit reti suo: quia in ipsis incrassata est pars eius & cibus electus. Propter hoc ergo expandit sagenam suam, & semper gentes interficere non parcer.

genis seu exercitibus suis irretitos & captos in potestatem suam redigit & deglutit. Christus eandem similitudinem à pescatoribus & retibus sumptam ad Apostolos per ministerium verbi & Sacramentorum ecclesiam hominam recte Deum agnoscentium & colentium aeternam ex mundo colligentes accommodat. Ecclesiam pronaue gero: mihi climaata mundi Sunt marc: scripturæ, retia: pescis, homo.

[†] Propriæ sapientiæ, virtutiæ, potentiaæ, victorias istas adscribet, atque ita honorem foli D e o debitum sibi ipsi tribuet, ut Ajax hastam suam, D e v u facit. Amplum & ingens imperium, multas & opulentas urbes & prouincias, & omnis generis voluptates & delitias adeptus est. An ideo euacuabit sagenam suam, & plures alias gentes sibi subiugare & reti suo capere nunquam cessabit? an propterea perpetuus hic curius victoriarum & fortunæ illius futurus est, nec in ullis calamitatibus & poenis unquam hæredit? Q. D. Nequaquam. Sed horribiliter euertetur. Respondebit autem integræ secundo & tertio capite, ad totam hanc obiectionem & querelam de felicitate impiorum syllogismo comprehensam, cuius in argumento proprietæ propositi solutionem recitauimus. Cum autem multi homines à Deo deficiant, propterea quod similibus ærumnis bonos & malos in hac vita obrui, & iustos præcipue à tyrannis & alijs improbis duriter premi & recte faciendo miseras sibi augere vident: & omnes sepe intanta confusione rerum humanarum & incertitudine euentuum quid agendum sit disputemus: Regulam & artem vitæ Propheta in principio secundi capituli tradit: in qua primum præcipit, ut singuli in sua vocatione mandatis Dci constanter obediant, & fide in D e o adquiescant, &

Ii 3 succes-

Sæpe mihi dubiam traxit sententia mentei, Curarent superi terras, an nullus inesset Rector, & incerto fluenter mortalia casu. Nam cum res hominum tanta caligine volui Aspicerem, lætosque diu florere nocentes, Vexarique pios, plane labefacta cadebat Relligio, &c.

Vt in mari aut fluminibus, pisces minores à maiori bus deglutiuntur, vel hamo aut reti capiuntur, nemine eos defendantem aut tuente: Ita homines in hoc mundo & regno Iuda præcipue, pios ac impios sine discrimine, Nabugdonosor tanquam pescator, hamis & sa-

genis seu exercitibus suis irretitos & captos in potestatem suam redigit &

degłutit.

Christus eandem similitudinem à pescatoribus & retibus

sumptam ad Apostolos per ministerium verbi & Sacramentorum ecclesiam

hominam recte Deum agnoscentium & colentium aeternam ex mundo colligentes accommodat. Ecclesiam pronaue gero: mihi climaata mundi Sunt

marc: scripturæ, retia: pescis, homo.

successus laborum ac cætera bona promissa suo tempore certo exhibenda à D e o expectent: nec offensi periculis & miserijs pariter vagantibus per bonos & malos animo frangantur. Hanc artem vitæ (inquit quidam) vt intelligamus & exerceamus, vtraq; virtute opus est, timore & fide. Timor obedit mandatis Dei. Fides intuens Deum statuit nos iuuari & regi ac regi à D e o, & petit ac expectat bonos cuentus iuxta promissionem. Non labor in Domino vester inanis erit. ac in talibus exercitijs lux fidei fluitantis à Deo nobis propter Christum propitio nos iuuari & regi in omni vita, crescere debet.

Et de promissione Messiae, quam, et si differat aduentum suum, & politiam hanc per Chaldaeos deleri sinat, tamen suo tempore certo exhibitum iri, & iusticiam ac vitam æternam credentibus donaturum esse, prout pue Habacuc hoc loco concionatur.

Caput II.

Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem, & contemplabor, vt videam, quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me.

tione obediam, vt miles suam stationem & locum sibi attributum tuear, nec frangar impatientia aut desperatione, etiamsi pios ab impijs opprimit aduentum Messiae ac liberationes differri videam. Hæc magnæ partis concionum in Ecclesiaste Salomonis summa & scopus est. Quid dicatur mihi IN VERBO DEI, quid loquatur Deus in verbo suo, non meis cogitationibus & dubitationibus indulgebo, non ex euentibus secundis aut aduersis iudicabo de voluntate D e i, sed in verbo D e i adquiescam, quod certo venturum esse Messiam patribus promissum, & propter eum militiamissionem peccatorum & vitam æternam credentem certo donari affirmam. Interea iubet me in hac vita obedire mandatis D e i, & D e o euentus commendare. Subditus esto Deo, mandato inuenere fungens, Et sperare dubijs & petre rebus opem. Ad argumentum meum, passime, argumentum, superiore capite propositum. Si est Deus iustus & verax, iustus bene erit, impij punientur, & certo euenient promissa à Deo.

Et respondit mihi Dominus, & dixit, Scribe visum, & explana cum super tabulas: vt percurrat qui legerit cum. Quia adhuc visio procul, & appetabit in finem & non mentietur.

Verbo à se tradito, seu viua ipsis voce, seu instinctu adflatuq; Spiritus sancti peculiari, prophetæ reuelatio, seu libris sacris scripto. Prophetiam seu verbum tibi revelatum. Prophetas iubet scribere verbum à se traditum. Nos iubet